

UDC 008.42:778.3

POLITICAL CULTURE OF POST-SOVIET SPACE IN THE CONTEXT OF EDUCATION OF INSTITUTIONS OF CULTURE**Kobyuk Svetlana** – graduate student, Kiev National University of Culture and Arts, Kyiv

The aim. The importance of defining globalization intentions in the context of political and economic institutions of the post-Soviet space is emphasized, anti-integration of integration and disintegration tendencies of cultural cultivation is traced. The purpose of the article is to determine the cultural dimensions of the problems of integration and disintegration processes in the post-Soviet space.

Research methodology. The methodology of the study consists of theoretical and interpretive models of the analysis of the mechanisms of cultural construction in the post-Soviet space.

Results. The scientific novelty is to uncover the peculiarities of the processes of interaction of globalization, integration and disintegration as cultural factors.

Conclusions. Stability, energy security are threatened by the palliative of economic agreements because everything is solved by raw materials. A particularly difficult situation can be seen in the Caspian region. That is, it is possible to capture a fairly simple and clear context of integrative and disintegrative realities that emerge in the post-Soviet space. They are conditioned by the legitimacy of the situation that arose after the collapse of the Soviet Union. And this legitimation leads to the fact that all groups become both mandatory and optional. The two countries play a dual game and immediately enter into local relations with other countries, in particular the European Union and others. There is a situation of inconsistency, instability - the desire to return to the Soviet Union, which pleases the elderly of the countries of the former Soviet Union, or completely out of any economic or political zone.

The practical significance. The collapse of the Soviet Union and the emergence of national states in its place led to another geopolitical situation. There is a reformation of socio-economic infrastructure and restructuring of the entire post-Soviet space as a system of economic, political and geological factors. From the outset, the CIS Treaty was a prerequisite for preserving the subjects of interaction and a single economic space. But, as many researchers say, the treaty itself was a mask or a palliative of increasing and greater disintegration processes. On the one hand, it was necessary to preserve those links that should not be cut alive, and on the other hand, the process of disintegration was so active that the CIS simply seemed to legitimize the disintegration and the possibility of maintaining good physiognomy in a very poor game of actors of international processes. interaction.

Key words: political culture, globalization, integration, cultural institutions.

Надійшла до редакції 21.10.2019 р.

УДК 008:316.732(477.74)

БАЗОВІ МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЙ КУЛЬТУРНОГО РОЗВИТКУ ОДЕСЬКОГО РЕГІОНУ (НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА КУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТИ)

Березінська Олена Володимирівна – старший викладач кафедри іноземних мов професійного спілкування, аспірант кафедри мистецтвознавства та загально-гуманітарних дисциплін Міжнародного гуманітарного університету, м. Одеса
orcid.org/0000-0001-8542-4600
doi.org/10.35619/ucpmk.vi31.223
priom_mgu@ukr.net

Проаналізовано інтеграцію як найкращу стратегію акультурації в процесі міжкультурної взаємодії представників різних національних культур в контексті розвитку багатонаціонального Одеського регіону. Автор досліджує транскультурацію як соціальний і гуманітарний феномен сучасного суспільства, яка полягає у виявленні значних регіональних відмінностей з їх внутрішньої специфікою і зводиться до перегляду «деформації культур», переходу акультурації на якісно новий рівень. Визначено стратегію реформ, спрямованих на глибокі і конструктивні зміни, на збереження культурної та духовної спадщини українського народу, створення умов для творчої активності громадян.

Ключові слова: акультурація, міжкультурна комунікація, внутрішньо-етнічна специфічність, стратегії акультурації, транскультурація.

Постановка проблеми: Починаючи з 30-х рр. збільшувалася частка етнічних українців на Південному Сході. Згідно зі статистикою [17], упродовж 1944–1949 рр. і в 1951 році з Польщі та Західної України в області Центральної і Південно-Східної України переселено майже 300 тис осіб, велика частина з яких в Одеську, Херсонську і Миколаївську області. Протягом 50–70-х рр. внутрішня трудова міграція з областей Центральної та Західної України на індустріальний Південний схід склала понад півтора мільйона осіб. Значна частка цих мігрантів осідала у великих містах,

промислових центрах Південного Сходу [15]. Звертаємо увагу на постійний процес збільшення частки етнічних українців на Південному Сході в минулі роки.

Під впливом глобалізаційних процесів постало питання пошуку ефективної технології взаємодії різних культур. Глобалізація дає можливість розширити межі суб'єктивного світосприйняття, створює умови для порівняння власних культурних традицій, норм і пріоритетних цінностей з аналогічними цінностями інших культур, що дозволяє визначити головну роль акультурації, яка полягає не лише в уніфікації і синтезі культур, але й в прогресивній трансформації національної культури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В Україні з квітня 2014 р. (з початку бойових дій на Донбасі) з Донецької та Луганської областей виїхало, за даними ООН, понад 2 млн осіб, з яких 1,75 млн. переселилися в інші регіони України, а понад 300 тис. осіб емігрувало до країн Європи. З анексованого Криму за даними Інституту демографії та соціальних досліджень ім. М. Птухи НАН України в 2018 р. переселенцями на материкову Україну стали майже 25 тис осіб. Багато людей зірвалися з рідних місць і перемістилися не лише з сіл у міста, з європейської частини країни в неосвоєні регіони, але й з регіонів компактного проживання їх національності в інші. Аналізуючи вищевикладені аспекти, відзначимо, що процес акультурації зіткнувся з вимушеною міграцією, з непередбачуваним зростанням чисельності населення, що, в свою чергу, посилює навантаження на соціальну, економічну і культурну інфраструктуру.

Генезу та еволюцію діалогу культур в контексті міжкультурної комунікації, її основних стратегій, особливостей розвитку можна досліджувати, аналізуючи праці Р. Билза, Ф. Боаса, А. Лессера, Р. Линтона, Р. Лоуи, У. Мак-Джи, Б. Малиновського, М. Мид, Р. Редфілда, Л. Спайера, Р. Турнвальда, Дж. Фостера, Дж. Фелана, М. Хантера, М. Херсковица.

Відповідно до теорії канадського професора Дж. Беррі, акультурацію обумовлюють два чинники, які впливають на вибір чотирьох основних стратегій. Цими факторами є збереження культури (визначається необхідність підтримки культурної ідентичності) і участь в контактах (меншини включаються в іншу національну культуру або залишаються серед «своїх») [3]. Перед вибором однієї з чотирьох стратегій стають сьогодні країни ЄС, в яких міграційні процеси посилюються з кожним днем.

Головною метою цієї роботи є аналіз інтеграції як стратегії акультурації у процесі міжкультурної взаємодії представників різних національних культур у контексті розвитку багатонаціонального Одеського регіону.

Вклад основного матеріалу. В результаті успішної адаптації та інтеграції людини, що мігрує, у новому оточенні важливим є комплекс факторів, що має відношення як до матеріальної так і до соціокультурної сфери. В Одеському регіоні сформувався новий «український» мегаполіс із різних етнічних джерел. Південний регіон сьогодні вважається одним із полікультурних і етнічно багатонаселених місць не лише в Україні, але і у Європі. Культурна маргінальність знаходить своє відображення в різноманітних формах молодіжної субкультури, фіксує момент переходу від особистості, яка існує поки в чужій для неї культурі, до особистості, яка сформувала власну систему цінностей. Глобалізація в різних сферах життя веде до стрімкого розширення крос-культурних контактів, і культурні розбіжності можуть призвести до непорозумінь і зайвої ворожості в ході таких контактів. Представникам різних народів часто доводиться працювати разом із метою подолання таких кризових ситуацій, як регіональні конфлікти або загроза навколишньому середовищу, а також із метою укладення торгових угод.

Є. Головаха [4] підкреслив, що імміграція веде до того, що раніше однорідне суспільство стає все більш різноманітним і на зміну уявленню про тиглі, в якому відбувається переплавлення і переродження, поступово приходить уявлення про співіснування різних культур «мультикультуралізм» [5; 121]. У світі, де розширюються міжкультурні контакти, навіть невеликі відмінності в розумінні справедливості можуть мати дуже серйозні наслідки.

У досліджуваній проблематиці вказуємо на негативний вплив саме неорганізованої міграції, яка значно змінює суспільну культуру. Природа таких змін соціокультурного простору, на погляд Р. Парка [11], складається в результаті руйнування звичних моделей дій і думок самих мігрантів, коли вони, опинившись у нових умовах, відчують «звільнення» від обмежень і стримуючих чинників, яким вони раніше були підпорядковані. Як результат, необхідно позначити агресивну модифікацію відстоювання своїх прав. З'являється нове визначення «культурний гібрид» (маргінальна особистість), в свідомості якої – змішування культур [11; 378].

Виявлення своєрідності культури Одеського регіону, заснованого на унікальності історико-культурної спадщини народів, що проживають на своїй землі в різні епохи, взаємопроникнення, сплетіння багатьох національних культур, традицій народів, що живуть тепер, – одна з найактуальніших проблем збереження та розвитку культури і мистецтва сьогодні. Культурний

простір регіону розглядається в поєднанні двох аспектів: а) краєзнавчого, завдяки якому можливий внутрішній саморозвиток, пов'язаний зі специфікою природи і соціуму; б) аспект полікультурної освіти – взаємодії інших культур.

Розглядаючи другий аспект, варто виділити три стратегії розвитку культури на території Одеського регіону: соціальна, стратегія брендінгу (консолідація еліти) і стратегія розвитку творчої економіки [16]. Розглянемо кожну з них у зазначеній послідовності.

Перша, *соціальна* стратегія, є найбільш традиційною для моделі культурної політики. Її завдання – створення умов для забезпечення доступності культури для широких верств населення. Ця задача була пріоритетною в культурній політиці Одеського регіону, і, зрозуміло, не втрачає своєї актуальності. Соціальна стратегія – це не лише «просвіта» населення шляхом залучення його до культури і мистецтва, а й залучення його до творчої діяльності. Крім культурної, соціальна стратегія вирішує соціальні завдання, які також не є новими: згуртування місцевого співтовариства, розвиток міжкультурного діалогу, виховання підрастаючого покоління на традиційних культурних цінностях та ін. Особливо важливо наближення культурно-освітньої роботи до тих місць, де успішно адаптуються мігранти. Одеський регіон зберіг традиційне етнічне різноманіття соціокультурного середовища, яке знаходиться в полі мирного співіснування і міського космополітизму, і відрізняється своєю національною ідентичністю, акумуляцією міграційних потоків і етнічними рухами, пов'язаними з розширенням ринків праці.

Комісар Ради Європи з прав людини Т. Хаммарберг [13] висловив думку, що Одеська область є дуже цікавою моделлю мирного співіснування людей різних національностей і віросповідань і регіон може служити прикладом толерантності для всіх європейських країн [13; 127].

У пострадянський період Одеса пережила значний відтік місцевих жителів, перш за все, національних меншин. Більшість євреїв емігрувало до Ізраїлю та США, німці виїхали до Німеччини, греки до Греції. Чисельність болгар, молдаван, білорусів, поляків скоротилася від 80% до 20%. Сьогодні, коли відбувається процес глобалізації і широкомасштабна міграція населення, зіставне вивчення етно-національних культур набуває особливої актуальності. Наслідком адаптації до нового культурного середовища є збереження власної етнічної культури. Проте соціальна стратегія знаходить свій розвиток в інших аспектах: фестивальний рух, інтерес до народних традицій і фольклору. Все це сприяє активізації соціальних процесів у суспільстві. Розглянемо фестивальний рух як приклад.

Кодимщина – найвіддаленіший на північ, загублений в лісах район Одеської області – дивним чином зберіг свою первозданність і самотність. Тут кожен населений пункт відрізняється від інших не тільки рецептами кухні, а й діалектом, весільними, поховальними і побутовими обрядами.

Представники Румунії та Молдови, Балтського, Подільського, Савранського, Любашівського районів, селища Авангард щорічно відкривають етно-екофестиваль парадом колективів-учасників. Автентичність характеризує дух і характер фестивалю, який вигідно відрізняється від інших подібних, що проходять в Україні. Він відіграє важливу роль не лише в демонстрації туристичної та інвестиційної привабливості, але й у розвитку і збереженні культури району.

Необхідно особливо підкреслити, що неповторний колорит і відчуття свята створювала зокрема й вишукана, вивірена візуалізація головної концепції фестивалю – ідеї ідентифікації українського народу і, зокрема, жителів Кодимщини: все, починаючи від дизайну головної брами і закінчуючи запрошеннями, подяками, сувенірною продукцією, було витримано в єдиному стилі і підпорядковано єдиній концепції.

Основним символом «Кодима-фест» – символом відродження, повернення до рідних витоків, була маленька червона рибка «Коблик». У роки радянської влади, коли річки перекривалися або пускалися назад, вона зникла з місцевих водойм, але недавно знову повернулася до них. До цього символу на другому етно-екофестивалі додався новий – «Древо життя», що символізує триєдність світів, зв'язок часів і взаємопроникнення культур. Строкате різноманіття культурного ландшафту Одеського регіону сформовано протягом століть, кожен етнос, з одного боку, зробив свій внесок в загальну культуру, а з іншого – Одеська земля стає місцем нового розвитку ідентичності кожного народу.

Друга стратегія – *стратегія брендінгу (консолідація еліти)*. Дана стратегія заснована на інструментальній ролі культури і використовує її для вирішення соціально-економічних завдань розвитку території. Термін «брендінг» або «брендування» території, узятий S. Anholt [1] з термінологічного арсеналу культурного туризму і означає «виділення і посилення існуючих на території культурних подій, традицій, артефактів, які мають потенціал для перетворення їх в культурні символи цієї території» [1; 135]. Культурні символи, що стали брендами міста (регіону), служать для забезпечення його конкурентних переваг у змаганні з іншими містами (регіонами) за залучення інвестицій, процвітаючих компаній, кваліфікованих кадрів. Культурні цінності, визнані на

національному та міжнародному рівні, створюють високий статус території і сприяють консолідації еліти, прагненню жителів до осілості.

Для стратегії брендингу характерна наявність у культурному арсеналі території відомих за її межами культурних проєктів: музеїв, театрів, фестивалів, що служать, за словами S. Anholt [1; 81], її «візитною карткою». Такі проєкти прагнуть задіяти відомих у країні діячів культури, залучають як зовнішню, так і внутрішню аудиторію, у т. ч. місцеву культурну та політичну еліту, працюючи на її консолідацію.

Культурний потенціал Одеського регіону може реалізувати свої цінності лише за умови рівноправного діалогу з усіма культурами мігрантів, які проживають на його території. Регіональна культура Одеської області – це відкрита культура, яка прагне до діалогу. Сприяє постійному збільшенню ціннісного багатства інших культур, самобутніх традицій та культурно-історичних цінностей українського народу, порятунку його культурно-духовної спадщини, формуванню в Україні громадянського суспільства європейського рівня.

Прикладом такого діалогу служить діяльність чеського національно-культурного товариства «Чеська родина». Незважаючи на те, що чехів в Одесі не так вже й багато – 154 людини, суспільство проводить свої заходи – конференції, Гуситські читання, фестивалі чеської культури, організовує поїздки для дітей до Чехії.

Одеські чехи пам'ятають свою культуру, вдома розмовляють рідною мовою, але відчують себе одеситами. На культурні заходи вони запрошують всіх бажаючих, незалежно від їх національності, дружать і співпрацюють практично зі всіма культурними товариствами міста. Голова чеської національної ради України та київського чеського культурного товариства «Вишеград» Л. Мухіна (2018 р.) відзначила активну участь одеських чехів у всіх тринадцяти минулих фестивалях чеського мистецтва в Україні. «Чехи не живуть в Одесі замкнуто, вступають в міжнаціональні шлюби, але всі діти знають рідну мову, співають рідні пісні і пам'ятають про батьківщину».

У суспільстві обов'язково святкують Ванце (Різдво), Великоноце (Великдень), день Мікулаші (Святого Миколи). З метою збереження багатомовності на Одещині, де проживають представники 133 національностей, облдержадміністрація підтримує діяльність 17 недільних національних шкіл. Вони стають справжніми осередками національних культур, сприяють залученню молоді до пізнання витоків духовності власного народу.

Третя стратегія, *стратегія розвитку творчої економіки*, використовує інноваційний потенціал творчих індустрій. Мета цієї стратегії – економічне зростання території. Розвиток сектора творчих індустрій висувається в центр уваги міської (регіональної) влади, яка здійснює його всебічну підтримку, надаючи пільгову оренду приміщень, бізнес-консультування, мікрокредити, юридичну допомогу.

Поява творчих кластерів, культурних кварталів допомагає вирішити проблему використання колишніх промислових зон, активізує творчі ресурси молодіжного середовища, приваблює «творчий клас» (як місцевий, так і приїжджий) – художників, дизайнерів, архітекторів – і формує бренд «креативного міста».

Одеса – одне з тих міст, куди прибуло багато вимушених переселенців. Крім того, Одеська область стала притулком для багатьох переселенців з особливими потребами, що зумовило додаткові виклики для влади й суспільства. В Одесі існує багато місцевих програм, що допомагають переселенцям адаптуватися на новому місці проживання. У цьому напрямі діє гуманітарний центр, в якому знайшли відповіді на свої питання 1534 переселенця. Нині в місті працюють 15 волонтерських організацій, які надають сегментовану допомогу в адаптації переселенців. Стратегія інтеграції потребує від етнічних груп поступової адаптації до основних цінностей (освіта, культура тощо) для кращої відповідності потребам багатонаціонального домінуючого суспільства. Ця інтеграційна стратегія найпридатніша для реалізації в такому суспільстві, у якому рівень упереджень є відносно низьким, існують позитивні відносини між різними культурними групами, широкий діапазон культурних цінностей [4]. Одеське середовище прихильне й відкрите до людей, які за різних обставин були змушені змінити місце проживання.

Одеса – багатоетнічне та багатоконфесійне місто, місто переселенців, котрі перебувають у середовищі своєї культури й мови. Кращим способом адаптації на новому місці проживання є інтеграція в нове співтовариство. Стратегія інтеграції потребує від етнічних груп поступової адаптації до основних цінностей (освіта, культура тощо) для кращої відповідності потребам багатонаціонального домінуючого суспільства.

Ця інтеграційна стратегія найпридатніша для реалізації у такому суспільстві, в якому рівень упереджень є відносно низьким, існують позитивні відносини між різними культурними групами,

широкий діапазон культурних цінностей [4]. У цьому процесі провідну роль відіграє культура в найширшому сенсі цього слова. Культурну інтеграцію слід розглядати з трьох позицій як:

- практичну й інформаційну взаємодію між установами культури, культурологічними центрами, творчими людьми та споживачами культури;
- більшу узгодженість між різними культурними традиціями, зокрема, національними, міжкультурною спадщиною суспільства й новими досягненнями культури;
- утвердження єдиної системи цінностей з життєздатним, дружнім обміном культурними, релігійними традиціями на внутрішньому та міждержавному рівнях.

Акультураційна стратегія інтеграції тісно пов'язана з мультикультуралізмом: саме вона передбачає тісну взаємодію представників різних національних культур в умовах підтримки культурної ідентичності.

В історичному процесі акультурації національних меншин в Україні превалював асиміляційний варіант, згідно з яким людина повністю приймає цінності й норми іншої культури, поступово втрачаючи власні. Унеможлиблюється маргіналізація, коли втрачається ідентичність зі своєю культурою й, водночас, ідентифікація з культурою більшості. Набагато цікавішим є варіант інтеграції, коли можна комфортно відчувати себе серед «чужих» і «своїх». Згідно зі словами П. Адлера [1; 19], слід говорити про новий тип мультикультурної особистості, яка з'являється в мультикультурній реальності, – це тип особистості, що не є вкоріненою в певну культуру, а здатна змінювати свою ідентичність і властивості так, щоб існувати й функціонувати між культурами [1; 21-41]. Американський культуролог Ч. Кукатас [8], один із критиків мультикультуралізму, розглядає цей феномен в аспекті посилення міграційних процесів, а міграцію визначає як ключовий фактор полікультурності. Ч. Кукатас підкреслював, що ідея мультикультуралізму визнає, а не пригнічує культурне різноманіття, знаменуючи відхід від різних точок зору з метою створення концепції відкритого суспільства [8; 232]. Українці, що проживають на Батьківщині, та ті, які виїхали, є одним народом, єдиною нацією. Усі вони однаково вболівають за майбутнє України, хочуть бачити її вільною, багатую, квітучою. Домогтися цього можна спільними зусиллями, але за наявності певних можливостей.

Раціональне використання моделей культурної політики на місцевому рівні дає можливість покращити культурне середовище міст і сіл, нейтралізувати негативні наслідки соціально-економічної трансформації, стимулювати творчу енергію в людях. Сьогодні мислячі, ініціативні люди роблять в Одеському регіоні дослідження культурного середовища місцевих співтовариств з метою виявити проблемні точки і, з іншого боку, діючі традиції й новації, які можуть служити опорою для подальшого культурного розвитку цих спільнот.

Висновки і пропозиції. Підсумовуючи вищевикладене, зазначимо: превалювання процесу інтеграції в сучасному мультикультурному суспільстві відбувається в момент глобалізації та широкомасштабної міграції населення. Визначаємо, що акультурація є найдоцільнішим видом міжкультурного контакту. З одного боку, зберігається власна етнічна культура групи за допомогою сприйняття елементів іншої культури; з іншого, існує рівнозначна для обох груп основа, на якій відбувається їх інтеграція в єдине суспільство. Нині вивчення етнічно-національних культур набуває особливої актуальності.

Доведено, що превалювання процесу інтеграції в сучасному мультикультурному суспільстві відбувається в момент глобалізації й широкомасштабної міграції населення. Стратегія реформ покликана сприяти проведенню глибоких й конструктивних змін у сфері культури, збереженню самобутніх традицій та культурно-історичних цінностей українського народу, порятунку його культурно-духовної спадщини, створенню умов для творчої активності населення, формуванню в Україні громадянського суспільства європейського рівня.

Культура може об'єднати або розділити наше суспільство. У деяких регіонах це стає політичною зброєю, оскільки лідери прагнуть просувати свою владу, підкреслюючи глибокі розбіжності в суспільстві за рахунок культурних аспектів. Активація культурної громадськості є визнанням своєчасності, актуальності факту дослідження культурного середовища. Довгострокова Стратегія розвитку української культури – стратегія реформ – покликана сприяти проведенню глибоких й конструктивних реформ у сфері культури, збереженню самобутніх традицій та культурно-історичних цінностей українського народу, збереженню його культурно-духовної спадщини, створенню умов для творчої активності громадянина, формуванню в Україні громадянського суспільства європейського рівня [16].

В основу Стратегії [16] покладено дослідження стану розвитку української культури, здійснене державними та недержавними громадськими і науковими інституціями, міжнародними організаціями та незалежними експертами. Нею враховано результати широкого громадського обговорення

проблем розвитку культури, рекомендації експертів, менеджерів культури. Головними напрямками реформ Стратегія [16] визначає модернізацію та вдосконалення інструментів державної підтримки розвитку культури, забезпечення доступності до культурних надбань і культурних ресурсів, відкритості культурної системи до сучасних світових процесів. Такі умови для ефективної взаємодії культур різних національностей в межах одного регіону, сприяння обміну та мобільності творчих людей та ідей, подолання віджилих схем організації культурного процесу, державної підтримки створенню і просуванню національного культурного продукту відповідають феномену культурного розвитку Одещини у процесі міжкультурної взаємодії представників різних національних культур.

Розгляд настільки нестандартної ситуації як акультурація в Україні дозволяє, з нашої точки зору, уточнити зміст самого явища, значно розширити рамки теорії акультурації, виявити можливості її подальшого розвитку.

Список використаної літератури

1. *Берри Джон В., Пуртинга Айп Х., Сигалл Маршалл Х. и Дасен П. Р.* Кросс-культурная психология. Исследования и применение. Харьков: Гуманитарный центр, 2007. 560 с.
2. *Гарасим, Я.* Нариси до історії української фольклористики. Київ: Знання, 2009. 301 с.
3. *Головаха Е., Панина Н.* Национальная толерантность и идентичность в Украине: опыт применения шкалы социальной дистанции в мониторинговом социологическом исследовании. *Социологический журнал.* Москва, 2006. № 3/4. С. 102–126.
4. *Головаха Е., Панина Н.* Психологія людського взаєморозуміння. Київ : Ін-т соціології НАН України, 2014. 223 с.
5. *Губерський Л., Андрущенко В., Михальченко М.* Культура. Ідеологія. Особистість: методолого-світоглядний аналіз / Київський нац. ун-т ім. Т. Г. Шевченка. Київ : Знання України, 2002. 580 с.
6. *Кукатас Ч.* Либеральный архипелаг: теория разнообразия и свободы / под. науч. ред. А. В. Куряева ; пер. с англ. Н. Эдельмана. Москва : Мысль, 2011. 482 с.
7. *Механізми формування регіональних пріоритетів розвитку:* аналіт. доп. Київ : НІСД, 2013. 88 с.
8. *Мухіна Л.* Этнические чехи – жертвы «чисток». URL :<https://www.radio.cz/ru/rubrika/progulki/cheshskij-yazyk-ukhodyashchaya-natura-ukrainy>. (дата звернення: 12.03.2019).
9. *Парк Р.* Избранные очерки: *Сб. переводов.* / РАН ИНИОН. Центр социал. науч.-информ. исслед. Отд. социологии и социал. психологии; Сост. и пер. с англ. В. Г. Николаева; Отв. ред. Ефременко Д. В. Москва, 2015. 430 с. (Сер.: Теория и история социологии).
10. *Пронь Т.* Переселення українського населення з Польщі в Одеську область та його інтеграція в локальне середовище краю (1944-1946 рр.). URL: http://shron1.chtyvo.org.ua/Pron_Tetiana/Pereselennia_ukrainskoho_naselennia_z_Polschi_v_Odesku_oblast.pdf (дата звернення: 12.03.2019).
11. *Реферативний огляд європейського права* / За заг. ред. В.О. Зайчука. Вип. 2. Київ, 2006. 72 с.
12. *Сахаров А. Д.* Размышления о прогрессе, мирном сосуществовании и интеллектуальной свободе. *Тревога и надежда.* Т. 1. Москва: Время, 2006. С. 69-130.
13. *Сорока Ю. М.* Населення західноукраїнських земель: депортації, переселення, мобілізації, міграції (1939–1950-ті роки): Монографія. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський ун-т», 2007. 275 с.
14. *Стратегія Українського культурного фонду на 2019–2021 роки.* Культура та креативність для порозуміння та розвитку. Стратегію ухвалено на засіданні Наглядової ради Українського культурного фонду 04.02.2019 р. (протокол № 22 від 04.02.2019 р.).
15. *Українське суспільство: міграційний вимір: нац. доповідь* / Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України. Київ, 2018. 396 с.
16. *Шульгіна Л. М., Лео М. В.* Брендинг: теорія і практика (на прикладі об'єктів комерційної нерухомості) : монографія. Київ-Тернопіль : Астон, 2011. 272 с.
17. *Adler P.* Beyond cultural identity: reflections on cultural and multicultural man. R. W. Bristian (Ed.). Cultural learning: Concepts, application and research. East-West Center, Honolulu. pp. 24-41.
18. *Anholt S.* Competitive Identity: The New Brand Management for Nations, Cities and Regions. New York: Palgrave Macmillan, 2007. 147 p.

References

1. *Berri Dzhon V., Purtinga Ayp H., Sigall Marshall H. i Dasen P.R.* Kross-kulturnaya psihologiya. Issledovaniya i primeneniye. Harkov: Gumanitarnyy tsentr. 2007. 560 s.
2. *Harasym, Ya.* Narisy do istorii ukrainskoi folklorystyky. Kyiv: Znannia, 2009. 301 s.
3. *Holovakha E., Panyna N.* Natsyonalnaia tolerantnost y ydentychnost v Ukrayne: opyt prymeneniya shkalu sotsyalnoi dystantsyy v monytorynhovom sotsyolohycheskom yssledovanyy. Sotsyolohycheskyi zhurnal. Moskva, 2006. № 3/4. S. 102-126.
4. *Holovakha Ye., Panina N.* Psykholohiia liudskoho vziemorozuminnia. Kyiv. : In-t sotsiolohii NAN Ukrainy, 2014. 223 s.

5. *Huberskyi L., Andrushchenko V., Mykhalchenko M.* Kultura. Ideolohiia. Osobystist: metodoloho-svitohliadnyi analiz / Kyivskiy natsionalnyi un-t im. T. H. Shevchenka / Huberskyi L. V., Andrushchenko V. P., Mykhalchenko M. I. Kyiv : Znannia Ukrainy, 2002. 580 s.
6. *Kukatas Ch.* Lyberalniy arkhypeloh: teoriya raznoobrazyya y svobodu / Ch. Kukatas ; pod nauch. red. A. V. Kuriaeva ; per. s anhl. N. Edelmana. Moskva : Mysl, 2011. 482 s.
7. *Mekhanizmy formuvannia rehionalnykh priorytetiv rozvytku*: analit. dop. Kyiv NISD, 2013. 88 s.
8. *Mukhina L.* Etnycheskye chekhy – zhertvy «chystok». URL : <https://www.radio.cz/ru/rubrika/progulki/cheshskij-yazyk-uxodyashchaya-natura-ukrainy>. (data zvernennia: 12.03.2019).
9. *Park R.* Yzbrannyye ocherky: Sb. perevodov. / RAN YNYON. Tsentr sotsyal. nauch.-ynform. yssled. Otd. sotsyolohyy y sotsyal. psykholohyy; Sost. y per. s anhl. V. H. Nykolaeva; Otv. red. Efremenko D. V. M., 2015. 430 s. (Ser.: Teoriya y ystoriya sotsyolohyy).
10. *Pron T.* Pereselennia ukrainskoho naselennia z Polshchi v Odesku oblast ta yoho intehratsiia v lokalne seredovyshche kraiu (1944-1946 rr.). URL: http://shron1.chtyvo.org.ua/Pron_Tetiana/Pereselennia_ukrainskoho_naselennia_z_Polshchi_v_Odesku_oblast.pdf(data zvernennia: 12.03.2019).
11. *Referatyvnyi ohliad yevropeiskoho prava* / Za zah. red. V.O. Zaichuka. Vyp. 2. Kyiv, 2006. 72 s.
12. *Sakharov A. D.* Razmyshleniya o prohresse, myrnom sosushchestvovanyy y yntelektualnoi svobode. Trevoha y nadezhda. T. 1. M.: Vremia, 2006. S. 69-130.
13. *Vsemirnyiy ekonomicheskiiy forum v Davose* (2018) RIA Novosti, 18. <https://ria.ru/spravka/20180123/1512845343.html>
14. *Stratehiia Ukrainskoho kulturnoho fondu na 2019–2021 roky*. Kultura ta kreatyvnyist dlia porozuminnia ta rozvytku. Stratehiuu ukhvaleno na zasidanni Nahliadovoi rady Ukrainskoho kulturnoho fondu 04.02.2019 r. (protokol № 22 vid 04.02.2019 r.).
15. *Ukrainske suspilstvo: mihratsiinyi vymir: nats. dopovid* / Instytut demohrafiy ta sotsialnykh doslidzhen im. M. V. Ptukhy NAN Ukrainy. Kyiv, 2018. – 396 s.
16. *Shulhina L. M.* Brendynh: teoriia i praktyka (na prykladi obektiv komertsii noi nerukhomosti) : monohrafiia / L. M. Shulhina, M. V. Leo. Kyiv-Ternopil : Aston, 2011. 272 s.
17. *Adler P.* (1997). Beyond cultural identity: reflections on cultural and multicultural man. R. W. Bristian (Ed.). Cultural learning: Concepts, application and research. (pp 24–41). Honolulu.
18. *Anholt S.* Competitive Identity: The New Brand Management for Nations, Cities and Regions. New York: Palgrave Macmillan, 2007. 147 p.

БАЗОВЫЕ МОДЕЛИ ФОРМИРОВАНИЯ СТРАТЕГИЙ КУЛЬТУРНОГО РАЗВИТИЯ ОДЕССКОГО РЕГИОНА (НАЦИОНАЛЬНЫЙ И КУЛЬТУРНЫЙ АСПЕКТЫ)

Березинская Елена Владимировна – старший преподаватель кафедры иностранных языков профессионального общения, аспирант кафедры искусствоведения и общегуманитарных дисциплин, г. Одесса

Проанализирована интеграция как стратегия аккультурации в процессе межкультурного взаимодействия представителей разных национальных культур в контексте развития многонационального Одесского региона. Автор исследует транскультурацию как социальный и гуманитарный феномен современного общества, которая заключается в выявлении значительных региональных различий с их внутренней спецификой и сводится к пересмотру «деформации культур», переходу аккультурации на качественно новый уровень. Определена стратегия реформ, направленных на глубокие и конструктивные изменения, сохранение культурного и духовного наследия украинского народа, создание условий для творческой активности граждан.

Ключевые слова: аккультурация, межкультурное взаимодействие, внутренне-этническая специфичность, стратегии аккультурации, транскультурация.

BASIC MODELS FOR THE FORMATION OF STRATEGIES FOR CULTURAL DEVELOPMENT OF THE ODESSA REGION (NATIONAL AND CULTURAL ASPECT)

Berezinska Olena –senior lecturer of the Department of foreign languages for professional communication of the International Humanitarian University, graduate student of the Department of art history and humanitarian disciplines, Odessa

This article analyzes integration as the best acculturation strategy in the process of intercultural interaction of representatives of different national cultures in the context of the development of the multinational Odessa region. The author explores transculture as a social and humanitarian phenomenon of modern society, which consists in identifying significant regional differences with their internal specificity and comes down to a revision of «cultural deformation», the transition of acculturation to a qualitatively new level. The article defines a reform strategy aimed at profound and constructive changes, at preserving the cultural and spiritual heritage of the Ukrainian people, at creating conditions for the creative activity of citizens.

Key words: acculturation, intercultural interaction, internally ethnic specificity, acculturation strategies, transculture.

UDC 008:316.732(477.74)

THE BASIC MODELS OF THE FORMING STRATEGIES OF THE CULTURAL DEVELOPMENT OF THE ODESA REGION (NATIONAL AND CULTURAL ASPECTS)

Berezinska Olena – the senior lecturer of the Department of Foreign Languages for professional communication of the International Humanitarian University, Odessa

This article analyzes the integration as the best strategy for acculturation in the context of the development of the multinational region of Odessa. Theoretical and conceptual discussions about the nature of intercultural gatherings raise broader questions about the necessary conditions for creating and promoting diversity. We will look at how this contributes to the creation of a rightful and equal society. Man is shaped by a culture in which the «I» is embedded; however, numerous studies show that identity, which is important for accepting people from other cultures, is itself shaped differently depending on the culture of origin.

Key words: acculturation, intercultural interaction, intra-ethnic specificity, acculturation strategies, cultural dialogue, multiculturalism.

The aim of the article is to provide analytically processed and summarized information about acculturation. The research methodology consists of such methods as analysis and synthesis, as well as a comparative method.

The novelty of the work lies in expanding knowledge of the regional acculturation strategies. In the Odessa region, a new «Ukrainian» metropolis has been formed from various ethnic sources. This tradition continues in contemporary conceptualisations of multicultural, intercultural and transcultural identities. Initially these categories might seem to be mutually exclusive, but a closer inspection demonstrates that what binds them together is the notion of the 'in-between' cultural subject.

Results. The article analyzes acculturation as the principle of the realization of the dialogue of cultures in the Odessa region. Based on the works of famous historical researchers: R. Redfield, R. Linton, M. Herskowitz, F. Boas, M. Hunter, L. Speyer, M. Mead, J. Foster, J. Phelan, R. Beals., the author reveals the essence and the content of acculturation, its strategies in a multinational region.

The practical significance. The prevalence of the integration process in a modern multicultural society takes place at the moment of globalization and large-scale population migration. We define that acculturation is the most appropriate kind of intercultural contact. On the one hand, the ethnic group culture itself is preserved through the perception of elements of another culture; on the other hand, there is a basis for the two groups that is equivalent to which their integration into a single society takes place. At present, the study of ethno-national cultures becomes particularly relevant.

Key words: acculturation, intercultural interaction, internally ethnic specificity, acculturation strategies, transculture.

Надійшла до редакції 5.11.2019 р.

УДК 008(477):316.346.2-055.1/2

**ІНВЕРСІЇ ТІЛЕСНОСТІ У КОНТЕКСТІ ГЕНДЕРНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ
(НА ПРИКЛАДІ СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ ХУДОЖНИХ ПРАКТИК)**

Копилова Надія Олександрівна – асистент,
Міжрегіональна академія управління персоналом, м. Одеса.
orcid.org/0000-0002-0407-8185
doi.org/10.35619/ucpmk.vi31.224
nadiya.kopylova02@gmail.com

Розглядаються репрезентації інверсій тілесності та гендеру у сучасній українській культурі на матеріалі художніх практик та соціальних фотопроєктів. Зазначені інверсії досліджуються в аспекті соціокультурних, зокрема гендерних, трансформацій. Простежено превалюючі у зображальній практиці типи репрезентацій, які маркують нові гендерні моделі, що формуються у сучасній культурі. Осмислення тілесної та гендерної інверсивності в актуальному мистецтві співвіднесено із артикуляцією цієї проблематики у певних соціокультурних практиках. Виявлено, що гендерні трансформації охоплюють різні сфери сучасної культури та мають характер загальнокультурної тенденції.

Ключові слова: гендер, тілесність, гендерні інверсії, ідентичність, сучасні художні практики.

Постановка проблеми. Сучасна західноєвропейська культура переживає певну кризу легітимізації гендерних реалій, що позначається на численних соціокультурних практиках, зокрема в аспекті пошуку нових шляхів самоідентифікації.

Глобалізаційні процеси, зрушення у соціально-економічному, політичному, загальнокультурному становищі статей, рух до культурного плюралізму, толерантності й політкоректності спричиняють низку гендерних трансформацій. Розширюються уявлення про тіло й тілесність, про параметри ідентичності, яка сьогодні постає в якості множинного чинника культурного розвитку.